

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. III. An Deus diligat necessariò creaturas existentes & futuras?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

potest non convenire. Ex quo ulterius sequitur, illam esse necessarium, nedum quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium. Quo argumento usus est D. Thomas 1. contra Gent. cap. 80. in fine.

39. Dices, Si hæc ratio valeret, probaret etiam quod amor creaturarum necessario est in Deo, quia etiam talis amor reperitur in creatura rationali, & imperfectionem non dicit; aliàs nec liberè posset Deo convenire.

Sed negatur sequela, ad cuius probationem dicendum est, quod licet amor creaturarum non dicat imperfectionem in absoluta sui convenientia, bene tamen, in sui convenientia necessaria & essentiali; quia maxima imperfectio est, subiectum necessitari ad amorè ab objecto finito & limitato.

40. Dicò secundò, rationem D. Thomæ efficaciter ostendere, Deum amare se necessario, non solum quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium.

Probatur conclusio explicando illam rationem. Sic ergo habet S. Doctor hic art. 3. *Voluntas divina necessariam habitudinem habet ad bonitatem suam, quæ est proprium ejus objectum: unde bonitatem suam Deus ex necessitate vult, sicut & voluntas nostra vult beatitudinem, & qualibet alia potentia habet necessariam habitudinem ad proprium & principale objectum: sicut visus ad colorem, quia de sui ratione est ut in illud tendat.*

Ex quibus verbis sic potest formari ratio. Quælibet potentia ad suum objectum primarium debet applicatum, omnique impedimento secluso, fertur necessario, non solum quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium; ut constat in potentia visiva, respectu coloris lucidi, & in nostra voluntate, respectu beatitudinis: Sed objectum formale primarium voluntatis divinæ, est divina bonitas, ei cognitione clara, intuitiva, & comprehensiva applicata, ipsique identificata, nec potest impedimentum adesse: Ergo suam bonitatem Deus diligit necessario utraque necessitate.

41. Aliter proponi potest ratio D. Thomæ, & sic formari. Quælibet potentia habet necessariam habitudinem ad suum objectum, juxta suam naturam: Ergo & divina voluntas secundum suam naturam debet dicere necessariam habitudinem ad proprium objectum: Sed natura voluntatis divinæ est ferri ad objectum in actu secundo, cum sit actus purus, omnique potentialitatis expertus: Ergo de ratione illius est attingere objectum necessario, non solum quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium.

§. II.

Solvuntur objectiones.

42. Objicies primò contra primam conclusionem. D. Thomas de potentia qu. 10. art. 2. ad 7. docet Spiritum Sanctum liberè procedere: Sed Spiritus Sanctus procedit ex amore divinæ bonitatis: Ergo talis amor est liber, non verò necessarius.

Respondeo D. Thomam debere intelligi de libertate, ut opponitur coactioni, non verò ut opponitur necessitati; quia voluntas, ut dicitur 1. 2. qu. 6. art. 4. in nullo actu potest cogi, licet in aliquibus necessitari possit.

43. Objicies secundò: Modus operandi perfectior est Deo attribuendus: Sed perfectior modus operandi est operari liberè, & cum dominio sui actus,

Tom. I.

quàm necessario, & sine tali dominio: Ergo Deus non necessario, sed liberè seipsum diligit.

Respondeo concessa Majori, distinguendo Minorem. Perfectior modus operandi est operari liberè, respectu objecti limitati, & in quo non relucet omnis ratio boni, concedo Minorem. Respectu objecti infiniti, in quo relucet ratio summi boni, adæquantis totam capacitatem voluntatis, nego Minorem. Vel etiam dici potest, quod modus operandi liberè est perfectior modo operandi necessario, quando talis necessitas oritur ex imperfecta cognitione objecti, ut contingit in brutis; secus verò quando procedit ex perfectissima cognitione objecti in quo apparet ratio summi boni, ut contingit in amore Dei & Beatorum.

Objicies tertio contra secundam conclusionem. Objectum ut objectum, solum habet specificare potentiam, ac proinde illam solum determinare, & necessitare quoad specificationem, non verò quoad exercitium: Ergo ex eo quod voluntas divina necessariam habet habitudinem ad bonitatem suam, quæ est proprium ejus objectum, non rectè inferitur, Deum se amare necessario, tam quoad specificationem, quàm quoad exercitium.

Respondeo primò: Quod licet objectum secundum se absolute consideratum, habeat solum specificare potentiam, & eam determinare ac necessitare quoad specificationem; si tamen illud sit debetè applicatum, & omni impedimento careat, ut contingit in proposito, illam determinat ac necessitat, non solum quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium. Ut constat in exemplo coloris debetè applicati potentia visiva, quo utitur D. Thomas, & in essentia divina clarè visa, quæ quia est objectum debetè applicatum voluntati Beatorum, illam determinat, & necessitat ad amorem beatificum, qui necessarius est non solum quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium.

Respondeo secundò, dato Antecedente, negando Consequentiam; quia, ut supra dicebamus, quælibet potentia habet necessariam habitudinem ad suum objectum, juxta suam naturam & conditionem: unde si illa sit actus purus, & semper debeat ferri in actu secundo ad suum objectum, necessitatur & determinatur ad illud, non solum quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium; & ideo cum divina voluntas sit actus purus, & omnis potentialitatis expertus, ex eo quod illa necessariam habeat habitudinem ad suum objectum, rectè inferitur Deum suam bonitatem amare necessario, tam quoad specificationem, quàm quoad exercitium.

E ARTICVLVS III.

An Deus diligat necessario creaturas existentes & futuras;

§. I.

Quibusdam præmissis difficultas resolvitur.

Circa hanc difficultatem multiplex versatur sententia. Prima est aliquorum quos supresso nomine refert D. Thomas 2. contra Gentes cap. 23. asserentium Deum necessario quoad specificationem, & quoad exercitium diligere creaturas existentes. Quam sententiam dicit Ferrariensis tenuisse Aristotelem, Avicennam, & Commentatorem.

CCC ij

asserentes Deum non operari ex arbitrio libero, sed ex necessitate naturæ. Secunda sententia est aliorum asserentium (ut dicunt Salmanticenses) Deum velle creaturas existentes necessariò quoad specificationem, non quoad exercitium. Terriò alij dicunt, Deum nec liberè, nec necessariò diligere creaturas futuras. Alij denique utramque libertatem respectu creaturarum existentium & futurarum, in divina voluntate, agnoscunt. Pro resolutione.

47. Dico primò: Deum non solum amare res existentes, sed etiam futuras.

Probatum primò: Prædestinatio electorum est ab æterno, & ante mundi constitutionem, ut dicit Apostolus, ac proinde non terminatur ad creaturas ut existentes, sed ut futuras: At in prædestinatione includitur specialis Dei dilectio erga electos, juxta illud Malach. 1. *Jacob dilexi*, & Jerem. 31. *In charitate perpetua dilexi te*. Item Psalm. 102. dicitur quod misericordia Dei erga electos est *ab æterno, usque in æternum*: id est (ut explicant SS. Patres) *ab æterno prædestinationis, usque in æternum glorificationis*: Ergo amor Dei terminatur non solum ad creaturas existentes, sed etiam ad futuras.

Probatum secundò: Diligere est velle bonum: Sed Deus rebus futuris vult aliquod bonum, scilicet existentiam in aliqua differentia temporis habendam: Ergo illas diligit. Addo quòd creaturæ futuræ, cum dicant ordinem ad existentiam, sunt bonæ bonitate formali, ac proinde objectum congruum divinæ dilectionis.

48. Dico secundò: Deum non amare necessariò, sed liberè, creaturas existentes, aut futuras.

Probatum primò: *Deus operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ*, ut ait Apostolus ad Ephes. 1. At quod ex consilio operamur, non volumus necessariò, sed liberè (inquit D. Thomas hic art. 3. in argumento *sed contra*) Ergo Deus non ex necessitate, sed liberè diligit creaturas existentes, aut futuras.

49. Probatum secundò: Si Deus necessariò diligeret creaturas, mundus fuisset ab æterno: Sed hoc est contra fidem, ut constat ex illo Genes. 1. *In principio creavit Deus cælum & terram*: Ergo &c. Sequela Majoris est evidens: Tum quia libertas creationis sumitur ex libertate voluntatis, quæ est primum liberum, & ex qua ad alias potentias omnis derivatur libertas. Tum etiam quia cum potentia Dei exequens, non possit efficaci ejus voluntati resistere, si necessariò divina voluntas vellet creaturas, necessariò etiam potentia ejus executiva illas produceret, & consequenter ab æterno; & non in tempore.

50. Probatum terriò: Ad perfectionem divinæ voluntatis pertinet amare quodlibet objectum, secundum meritum ipsius: Sed nulla creatura exigit amorem necessarium, tum quia non est bonum infinitum, tum etiam quia non habet necessariam connexionem cum Deo: Ergo nulla creatura necessariò ab illo diligitur.

51. Denique eadem veritas suaderi potest ratione D. Thomæ hic art. 3. Ea quæ sunt ad finem, volentes finem, non volumus necessariò, nisi talia sint ut sine illis finis subsistere nequeat. Quia enim ad conservationem vitæ, cibus necessarius est, volentes conservationem vitæ, necessariò volumus cibum; & è contra quia ad iter agendum equus non est necessarius simpliciter, volens iter agere, non ideo necessariò vult equum. Sed bonitas divina, quæ à Deo amatur ut finis, à crea-

aturis non dependet, & sine illis potest subsistere: Ergo Deum velle creaturas, non est necessarium, sed liberum.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò contra primam conclusionem. In tantum Deus diligit creaturas, in quantum illis communicat esse & bonitatem: Sed rebus futuris, Deus nec esse, nec bonitatem communicat: Ergo eas non amat. 52

Respondet cum D. Thoma 3. ad Annibal. dist. 32. qu. unica art. 3. quòd dilectio divina creaturarum dupliciter potest accipi: uno modo pro actu dilectionis interiori, alio modo pro actu exteriori. Diligere primo modo, idem est ac velle creaturæ bonum, sive tempore ponendum in executione: secundo modo, est velle bonum actu, seu actualiter illi bonum impendere. Amor primo modo consideratus dicit intentionem ponendi creaturas in executione, secundo verò modo importat actualem illarum efficientiam; unde primo modo consideratus, est ab æterno, secundo verò modo, solum in tempore, non ex parte actus, sed ex parte terminationis, ut infra dicemus. Ad argumentum ergo in forma respondeo, distinguendo Majorem: In tantum Deus diligit creaturas amore externo, & effectivo existentie illarum, concedo. Amore interno, & delectivo futuritionis illarum, nego. Ad hunc enim amorem, sufficit quòd Deus decreverit communicare creaturis bonitatem, & existentiam in aliqua duratione futura.

Objicies secundò contra secundam conclusionem, Deus amat necessariò suam bonitatem infinitam: Ergo & creaturas. Consequentia probatur primò, quia ille qui vult finem, ex suppositione talis volitionis, necessariò vult media ad illum ordinata: unde cum divina bonitas sit finis creaturarum, si Deus illam necessariò diligit, non potest liberè amare creaturas. Secundò probatur idem Antecedens: Deus eodem actu quo amat necessariò suam bonitatem, ut est finis creaturarum, amat etiam creaturas, ut media ad illam ordinata: Sed idem actus non potest simul esse necessarius & liber: Ergo Deus non potest liberè diligere creaturas. 53

Respondet negando Antecedens, ad cujus primam probationem, distinguo Majorem: Qui vult finem independentem à mediis, concedo: ab illis independentem, nego. Licet autem divina bonitas sit finis creaturarum, ab illis tamen non dependet. Ad secundam probationem dicendum est, quòd idem actus divinæ voluntatis, etiam virtualiter indistinctus, ob suam eminentiam potest simul esse necessarius & liber, secundum diversas illius terminationes: necessarius quidem, per ordinem ad divinam bonitatem, ut objectum primarium; liber verò, per ordinem ad creaturas, tanquam objecta materialia & secundaria, ut constabit ex dicendis disputatione sequenti. 54

Objicies terriò: Sicut Deus alia à se intelligit, intelligendo essentiam suam, ita etiam alia à se vult, volendo bonitatem suam, ut ait D. Thomas hic art. 2. ad 2. Sed creaturæ à Deo necessariò cognoscuntur in essentia divina tanquam in causa: Ergo & necessariò ab illo diliguntur. 55

Respondet datâ Majori, distinguendo Minorem: Creaturæ à Deo necessariò cognoscuntur, 56

creaturæ possibiles, concedo: existentes, vel futura: nego. Licet enim scientia rerum possibilium in Deo, quæ simpliciter intelligentiæ nuncupatur, sit naturalis & necessaria, ut pote antecedens omne decretum divinæ voluntatis; scientia tamen futurorum & existentium, cum sit innixa decreto, ac in eo fundata, est libera, ut in Tractatu de scientia Dei ostendimus.

57. Dices, ex hoc sequi, quod saltem Deus amet necessario creaturas possibiles, sicut illas necessario cognoscit: quod tamen communiter non admittunt Thomistæ, ut constabit ex dicendis articulo sequenti.

Sed negatur sequela, quia creaturæ possibiles habent veritatem, & cognoscibilitatem necessariam, ratione cujus possunt terminare scientiam Dei naturalem & necessariam, nulla tamen est in eis bonitas, saltem formalis, per quam actum divini amoris terminare possint, ut patebit ex dicendis articulo sequenti.

ARTICULVS IV.

An Deus amet creaturas possibiles?

§. I.

Premittenda.

58. **S**uppono primò, quod status puræ possibilitatis nihil est aliud quam non repugnantia rei ad essendum, sive indifferentia ad existendum vel non existendum, cum negatione existentie pro quacumque temporis differentia. In qua descriptione tria exprimuntur ad statum puræ possibilitatis alicujus rei requisita. Primum est, quod illa nullam includat repugnantiam ad essendum: quare quod homo sit equus, non cadit sub statu possibilitatis, quia implicat, seu repugnat talis connexio hominis cum equo; secus tamen alius mundus, qui repugnantiam non involvit ut esse possit. Secundò dicitur, cum negatione existentie, ut res merè possibilis distinguatur à re existente, & posita extra causas. Tertiò additur, pro quantumque differentia temporis, ad distinguendam rem merè possibilem à futura, quæ licet actualement existentiam non habeat in propria mensura, illam tamen habebit in aliqua differentia temporis. Ex quo inferes, quod licet res merè possibilis non sit aliquid reale positivè, quia non habet, nec unquam habitura est existentiam; est tamen ens reale objectivè, quatenus potest habere realem existentiam; in quo differt ab ente rationis quod est incapax realis existentie, & solum habet esse objectivum in intellectu fingente, & illud cognoscente ad modum entis realis.

59. **S**uppono secundò, quod de creaturis possibilibus possumus loqui dupliciter: vel secundum quod sunt in Deo, & virtualiter in omnipotentia divina continentur, & secundum hanc rationem, dixit Augustinus quod sunt ipsa creatrix essentia: vel secundum esse possibile proprium, & distinctum ab omnipotentia Dei, quatenus scilicet considerantur secundum sua prædicata quidditaria, quæ licet nihil actu sint, quantum ad existentiam, sunt tamen aliquid reale objectivè, ut antea dicebamus. In præsentem ergo non loquimur de creaturis possibilibus primo modo: ut sic enim certum est apud omnes, eodem amore

Tom. I.

A amari à Deo. quò ipse seipsum diligit; si quidem prout sic considerate, sunt ipsemet Deus, sed loquimur de illis secundo modo consideratis, & quærimus, an in illo esse objectivo in quò cognoscuntur ab intellectu divino, amentur etiam à divina voluntate? Quod ut magis explicetur, & status difficultatis magis aperiatur.

B Suppono tertio tanquam certum apud omnes, Deum possibilia non amare amore efficaci, seu effectivo: id enim Deus diligit amore prædicto, cui communicat aliquid bonum: At purè possibilibus nullam bonitatem communicat, cum decreverit illa nunquam extra causas ponere: Ergo illa non diligit amore efficaci, seu effectivo. Solum ergo difficultas est, an ad creaturas possibiles terminetur voluntas divina per amorem simplicis complacentie.

Partem affirmativam tenent Scotus, Fonseca, Vazquez, Arrubal, Herice, Ruiz, alique Recentiores; quibus ex Thomistis adhæret Marcus à Serra in Commentario art. 2. qu. sequentis. Negantem verò communiter defendunt alij Discipuli D. Thomæ, quibus subscribit Suarez in Metaph. disput. 30. sect. 16.

§. II.

Resolutio difficultatis.

Dico igitur: Creaturæ possibiles nullo modo amantur à Deo.

Hanc conclusionem probant aliqui, primò quia amor Dei erga creaturas non est affectivus, sed effectivus, & infundens bonitatem in rebus, ut docet D. Thomas qu. sequenti art. 2. Unde cum circa possibilia, in quantum hujusmodi, Deus nihil efficiat, & nullam eis perfectionem aut bonitatem infundat, inde colligunt Deum non amare creaturas possibiles. Secundò probant, ex eo quod amare est velle bonum: Sed Deus nullum bonum vult creaturis possibilibus, cum decreverit nunquam illas ponere extra causas, in quo includitur carentia omnis boni: Ergo illas non diligit. Tertiò probant, quia objectum amoris est bonum: creaturæ autem possibiles carent omni bonitate, quia nec existunt, nec dicunt ordinem ad existentiam ut in aliqua differentia temporis habendam: Ergo non diliguntur à Deo.

D Verum tres illæ rationes quibus illi Recentiores præcipue innuntantur, non videntur efficaces, nec solide; quia duæ primæ solum probant Deum non diligere res possibiles amore efficaci, seu effectivo, quod concedunt Adversarij; non tamen ostendunt, voluntatem divinam per amorem simplicis complacentie ad eas non terminari, de quo solum procedit præfens difficultas & controversia, ut in tertia suppositione annotavimus. Tertia verò supponit falsum, vel saltem aliquid dubium & incertum, quod scilicet res merè possibilis, in statu meræ possibilitatis considerata, omni bonitate careant: quamvis enim certum sit, illas non esse bonas simpliciter, quia nec existunt, nec dicunt ordinem ad existentiam; probabile tamen est, & doctrina D. Thomæ conforme, eas esse bonas secundum quid, quatenus sunt perfectæ perfectione essentialibus, & nihil illis deest ex prædicatis sibi essentialibus, ut constabit ex dicendis §. sequenti. His ergo rationibus prætermisissis.

E Probatur primò conclusio: Si Deus creaturas possibiles diligeret, non liberè, sed necessariò eas

C Cc iij